

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
DAILĖS KATEDRA

Dailė (specializacija grafika)

RENATA MURAUSKAITĖ

Magistro darbas
Grafikos darbų kolekcija
„Skausmo ir liūdesio euforija(os)“

Darbo vadovas:

V. Janulis

Recenzentas:

V. Kinčinitis

Šiauliai, 2015

SANTRAUKA

Magistro darbo autorius:	Renata Murauskaitė
Magistro darbo pavadinimas:	„Skausmo ir liūdesio euforija(os)“
Vadovas:	Doc. Vaidotas Janulis
Darbo pristatymas:	Šiaulių universitetas, menų fakultetas, dailės katedra, Šiauliai, 2015 m., sausis

„Skausmo ir liūdesio euforija(os)“

Grafikos Magistro darbas

Magistro darbo tema yra skausmo ir liūdesio euforija(os). Kūrybiniame darbe, pasirinktas žmogaus, kaip fizinio kūno ir dvasinio pavidalo objektas, geriausiai atsispindintis skausmo tematiką. Vizualiai gilinamasi ir bandoma atskleisti skausmą, bei patiriamą euforiją skausmo metu. Temos pasirinkimą įtakojo kasdieniai, įprastas gyvenimas, ir bandymas analizuoti savo jausmus ir mintis išgyvenamas liūdesio akimirkomis. Bandant suvokti kodėl būtent liūdesys išlieka prisiminimuose ilgiau nei paprastas džiaugsmas, kodėl suvokus liūdesio priežastis ateina tikrasis vidinis džiaugsmas. Svarbiu uždaviniu tapo kuriami vaizdiniai. Atsisakoma įkyraus iliustravimo, menkiausios detalės paaiškinimo. Visi kūriniai yra užuominos diskusijai, paskatinimas plačiau įsigilinti į temą, drąsiau pažvelgti į liūdesį ir pradėti nuoširdų vidinį dialogą. Iš smulkių detalių susidedanti visuma. Darbo tikslas nėra pateikti konkrečią įvykių seką, tik žiūrovas gali toliau užbaigti pradėtus pasakojimus ir pateikti savo išvadas.

Teorinėje dalyje nagrinėjama skausmo sąvoka. Nagrinėjamas santykis tarp fizinio ir dvasinio žmogaus kūno, būtis skausmo akimirka. Svarbi sąmonė ir kančia filosofiniame kontekste. Ieškoma pavyzdžių Lietuvos bei užsienio menininkų darbuose. Analizuojama surinkta medžiaga, pateikiami pradiniai eskizai atskleidžiantys mano požiūrį į pasirinktą temą.

Magistro darbą sudaro dvidešimt šeši darbai atlikti sausos adatos technika. Darbai sudaro vieną bendrą kompoziciją, kuri atspindi analizuojamą temą.

SUMMARY

Author of Master work:	Renata Murauskatė
Title of Master work:	„Pain and sadness euphoria“
Supervisor of Master work:	Doc. Vaidotas Jnulis
Presented at:	Šiauliai University, Faculty of Art, Painting Management, Šiauliai, January 2015.

„Pain and sadness euphoria“ Master work of graphics

Master thesis is pain and sorrow euphoria (s). Human selected in this work , as the physical body and the spiritual form of the object. An interest in the visual pain, and euphoria as a feeling in the moment of pain. Influenced the choice of theme everyday, ordinary life, analyzing some of the occurrences of disasters and moments of sadness. It must be emphasized that an important challenge has become creating images. In this work is not used illustration, the last detail explanation. All works are for discussion and encouraging more insight into the topic, because it is only during the interview may take place the most important themes of maturity moment. Units consist of separate parts. The goal is not to provide a specific sequence of events, the viewer can only continue to finalize the stories and present their findings.

The theoretical part deals with the concept of pain. Examined the relationship between the physical and spiritual human body, being in moment for pain. Important suffering consciousness and philosophical context. Looking for examples of Lithuanian and foreign artists' works. For practical purposes the pain is depicted on the basis of material collected. Presents the preliminary sketches.

Master's Degree consists of twenty-six works done dry needle technique. The work consists of a single composition that reflects the analysed topic.

Turinys

SANTRAUKA.....	2
SUMMARY.....	3
ĮVADAS.....	6
1.Filosofinių koncepcijų apžvalga.....	8
1.1.Kenčiančio žmogaus būtis filosofiniame kontekste.....	8
1.2. Kančia filosofiniame kontekste.....	9
1.3.Žmogaus fizinis skausmas ir sąmonė filosofiniame kontekste.....	11
Išvados.....	12
2.Skausmo tema lietuvių menininkų darbuose.....	12
Išvados.....	15
3.Skausmo tema užsienio menininkų darbuose.....	15
Išvados.....	16
4.Konceptualus kolekcijos vaizdas.....	17
4.1.Darbų ciklas „Skausmo ir liūdesio euforija(os).....	17
4.2.Pirminiai ieškojimai.....	19
ESKIZAI.....	22
ESKIZAI.....	23
5.Sausos adatos technikos, kaip raiškos priemonės panaudojimas.....	24
6.Detalus kolekcijos vaizdas.....	24
IŠVADOS.....	32
BIBLIOGRAFIJA.....	34
1.PRIEDAS.....	36
2.PRIEDAS.....	37
3.PRIEDAS.....	38
4.PRIEDAS.....	39
5.PRIEDAS.....	40
6.PRIEDAS.....	41
7.PRIEDAS.....	42
8.PRIEDAS.....	43
9.PRIEDAS.....	44
10.PRIEDAS.....	45

11.PRIEDAS.....	46
12.PRIEDAS.Galutinis darbas.....	47
13.PRIEDAS. CD laikmena.....	48

Įvadas

Vaizduoti pasirinktas dviprasmiškas žmogaus skausmas. Tokia būseną (kuriami vaizdiniai) kuomet žmogus jaučiasi blogai. Perteikiamos fizinės kančios, skausmo perkreipti kūnai, judesys kančios metu. Tai tik užuominos, o ne tiesioginis, aiškiai suprantamas žmogaus siluetas ar figūra.

Kęsdamas fizinį ir emocinį skausmą žmogus imasi pačių neįtikinamiausių dalykų. Per skausmą tobulėjama, geriau atpažįstama savastis, įgaunama naujos patirties, pasireiškia gilesni dvasiniai potyriai. Fizinio skausmo metu įvyksta pasikeitimai, atsiranda riba tarp skausmo ir laimės euforijos. Labai svarbus santykis tarp sąmonės ir fizinio kūno, kada būtent žmogus gali aiškiai suprasti patiriamus skausmus. Iki tol nereikšmingi, nesvarbūs ar net nepastebimi dvasiniai išgyvenimai (patyrus skausmą) tampa, laimės, džiaugsmo pasitenkinimo dalimi, pakyla savęs supratimo ir aplinkos vertinimo kriterijai, išaukštinami iki tol nepatirti jausmai. Skausmo vaizdiniai tampa matomi materialia forma diskutuoti. Taip pat svarbus žmogaus sulyginimas su aplinkoje griūvančiais, gendančiais daiktais. Vengiama detaliai iliustruoti skausmą, svarbiau tampa užuomazgos diskusijai, kuri galiausiai gali užbaigti temą.

Darbo tikslas: Kenčiančius žmones vaizduoti, kaip patiriančius palaimą, įgaunančius teigiamų savybių per fizinį ir emocinį skausmą. Vizualiai perteikti kančios akimirkas.

Hipotezė: Tikėtina, kad skausmą kenčiantys žmonės, gali būti vaizduojami kaip dvasiškai laimingi ir pakylėti.

Tema: Žmonių patiriamas fizinis ir emocinis skausmas.

Temos aktualumas: Skausmo kankinami žmonių kūnai tampa tarsi pačio žmogaus kalėjimu, kuomet agonijoje esantis materialus kūnas nebegali išsilaisvinti ir vėl toliau normaliai funkcionuoti. Fiziškai žmogus nesugeba gyventi jam įprasto normalaus gyvenimo, paprasti būtiniai procesai gali pavirsti į sunkiai įveikiamus išūkius ir tuomet kasdienė rutina apsiverčia, žmogus nebesugeba laisvai, be skausmo egzistuoti. Netik sužalotas fizinis kūnas, bet ir emociškai palaužtas didelių psichologinių problemų žmogus nebegali būti laimingas ir pilnavertiškai gyventi.

Visa tai- sunkumai su kuriais susiduria kiekvienas žmogus, daugiau ar mažiau visi patiria tiek fizinių tie ir emocinių skausmų ar sunkumų. Tačiau tai gali būti netik gyvenimo pabaiga, o vis tik skausmas gali suteikti stiprią ir tvirtą pradžią ateičiai ir neabejotinai gali pavirsti į puikius dalykus, tai kaip viltis ar šansas naujam ir kur kas geresniam gyvenimui.

Tyrimo objektas: Fizinis ir emocinis skausmas, žmogaus fizinis kūnas.

Uždaviniai:

1. Paruošti teorinių šaltinių analizę.
2. Išanalizuoti panašios tematikos meno kūrinių idėjas.
3. Vystyti fizinio ir emocinio skausmo temą.
4. Atlikti kūrybinį darbą.

Darbo metodai:

- Teorinis: teorinių šaltinių analizė.
- Kūrybinis: kūrybiniai ieškojimai, eskizavimas.
- Praktinis: kūrybinio darbo įgyvendinimas.

Darbo struktūra: santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, skyriai, išvados, bibliografija, priedai, nuotraukos.

1. Filosofinių koncepcijų apžvalga

Siekiant kuo tiksliau perteikti žmogaus fizinį bei dvasinį skausmą, įsigilinti į kūno ir sielos kančias, bandyti suprasti viso to skausmo būtį bei prasmę, būtina kuo plačiau išanalizuoti įvairius reiškinius susijusius su šia tema. Kadangi skausmas gali būti glaudžiai susijęs su būtimi ir sąmone, tam aiškiau išanalizuoti naudojami filosofų pasisakymai. Pagrindiniu ir svarbiausiu uždaviniu tampa fizinis bei dvasinis žmogaus skausmas, kenčiančio žmogaus būtis, esatis, sąmonės ir kūno santykio problema. Taip pat svarbu pabrėžti, kad žmogus- kenčianti asmenybė, jis suvokia savo ribotumą, niekada nesijaučia viską turintis ir galintis viską pasiekti. Dažnai gilinasi į savęs supratimą, bando užduoti klausimus, kas aš? Kodėl mano gyvenime tiek daug skausmo ir kančios? Kodėl būtent man atsitinka labai blogi dalykai? Gyvenimas be kančios sunkiai įsivaizduojamas, todėl siekiant visiškos gyvenimo pilnatvės svarbu aiškiai suprasti asmenybę, pažinti jos gerąsias ir blogąsias puses. Būtent filosofai jau nuo neatmenamų laikų daug diskutuoja, bando kuo giliau suprasti skausmo, kančios, euforijos (pasiektos per skausmą) sąvokas.

1.1. Kenčiančio žmogaus būtis filosofiniame kontekste

Labai svarbi kenčiančio žmogaus būtis. Visos šio pasaulio nelaimės, tragedijos, karai, ligos, ekologinės katastrofos, žmogų įspaudžia į labai baisų jo būties kampą. Žmogus su kančia gyveno nuo neatmenamų laikų, nuo pat jo egzistavimo pradžios. Šiandiena taip pat susiduria ir dar daugybę ateinančių amžių nenumaldomai susidurs tiek su fiziniu tiek su dvasiniu skausmu, jo žmogiškasis pavidalas bus deginamas, varstomas siaubingos agonijos ir nelaimių, todėl būtų sunku nekreipti į tai dėmesio.

Garsusis lenkų filosofas Arthur Schopenhauer rašė ¹ „ Beprasmiška užmerkti akis ir nenorėti pripažinti aiškiai išreikštos tiesos, kad tikrasis žmogaus egzistavimo tikslas yra kentėjimas“. Filosofas teigė, besikankinančių žmonių solidarumą įprasminant gyvenimą, užjaučiant nelaimėlių bei dalyvaujant kito kančioje. Visa tai vedė prie pozityvios gyvenimo prasmės neigimo.

Šiandieną yra garsiai pripažįstama, kad žmogaus egzistencija vyksta per ypač ribines situacijas, tokias kaip: kaltę, kovą, kančią ar mirtį. Manoma, kad pagrindinis kančios išgyvenimas vyksta žmogui, kuris susiduria su mirtimi. Būtent mirties akimirka labiausiai išaiškėja žmoniškosios būties paslaptis. Individas be galo nerimauja ir kankinasi ne tik dėl skausmo baimės, bet už viską labiausiai jis bijo amžinojo išnykimo, dvasinio ir fizinio kūno irimo. Tokiais momentais žmogus ima jaustis nepajėgus ką nors pakeisti. Tada apima beprasmybės, tuštumos jausmas, vidinis pūvimo pojūtis, visa tai neretai priveda prie to, kad žmogus ryžtasi sau pačiam nutraukti dar rusenančią gyvybę. Tačiau ši baisi tragedija gali pavirsti į visiškai kitokią situaciją. ² „ Individas į kančią gali reaguoti ir herojiškai, surasdamas joje prasmę bei pasitikėdamas vien savo jėgomis. Pagaliau kančioje jis gali išvelgti religinį metafizinį pagrindą, dėl ko žmogus nesijaučia vienas, o savo egzistenciją sieja išimtinai su Dievu, kur atsivėrimas visaapimančiai Būčiai yra ir atsivėrimas kančiai.”

1.2.Kančia filosofiniame kontekste

Tiek visame pasaulyje, tiek pačiame žmoguje esama kažko, kas negali paklusti nei jo protui, nei valiai, kaip ir bet kokiam veiksmui. Galima teigti, kad kančia netgi tiesiogiai žmogui parodo jo ribas, galimybes, įvairius sprendimus ar net kardinalius pokyčius gyvenime. Tai yra būseną, kuria paprastai, savavališkai reguliuoti, savo noru neįmanoma. Žmogus apskritai niekada nėra savo pačio skausmo ar kančios šeimininkas. Daugiausia išskirtinių, konkrečių ar išorinių aplinkybių, viduje esančių veiksnių, sukeltų žmogaus kančios, būna trumpalaikės; jos užpuola žmogų, bet

¹ Prieiga per internetą: <http://www.xxiamzius.lt/archyvas/priedai/provika/2003_01_17/03html> žiūrėta (2014-10-21)

² Prieiga per internetą: <http://www.XXIamzius.lt/archyvas/priedai/provika/2003_01_17/03html> žiūrėta (2014-10-21)

kitokiomis, pasikeitusiomis aplinkybėmis išnyksta, arba gali net sušvelnėti. Pasak A.Šliogerio ³ „ Pats žmogus, dėdamas tam tikras pastangas, kančią gali sušvelninti, o apdairiai elgdamasis, gerai žinodamas savo charakterį ir savo kūno silpnybes, gali net išvengti būsimų kančių“. Filosofo manymu, pats žmogus privalo priimti kančią ir sielvartą kaip tam tikrą, savotišką atlygį už teisę būti individualiam. Individualumas pasak A. Šliogerio skatina stiprėjančią ir augančią agoniją. Žmogaus savitumas prisideda, kuo jis išskirtinesnis tuo daugiau kančios jam duodama. Bet kuris asmuo siekia įtvirtinti ir išsaugoti savo savitumą, individualumą, mėgina susitaikyti su kančia ir ją įvairiais būdais priimti, kaip vieną iš esmingiausia žmoniškosios egzistencijos sandarų. Būtent taip skausmas tampa tiesioginis transcendencijos liudytojas ir žinių nešėjas. Kančia atsiveria kaip nuoroda į tokią realybę, kuria bet kuris žmogus, kaip baigtinė asmenybė, negali disponuoti taip kaip jam atrodo teisinga ir taip pasiliekiama už jo baigtinių galių ribų. Tai gi, susitaikyti su kančia, reiškia įsikabinti į ribas už kurių driekiasi transcendencijos valdos

Antano Maceinos manymu ⁴ „ Kančia kaip tik ir esanti dieviškoji akivaizda, įspėjanti mus apie tokio pasitikėjimo stygių“. Kančią jis supranta per religinę prizmę, būtent Dievo egzistavimą, pamaldumą jam. Dievas visada yra mūsų gelbėtojas, bet toks jis būna tik tuomet kai be išlygų juo pasitikime. Kančios akimirka, kuri aplanko kiekvieną žmogų, dar kartą mums primena apie pasitikėjimo stoką Dievu.

Apie Kančią, kaip apie neišvengiamumą, apie susitaikymus su ja, apie pasaulio beprasmiškumą, tragiškumą, daug rašė žymusis vokiečių mąstytojas Schopenhaueris. Jis kančios universalumo idėją perėmė iš budizmo. Filosofas kančią laiko imanentiniu tragiškos žmogaus būties principu. Išėities tašką jis renkasi būtent pesimistinį požiūrį į pasaulį, kuriame anot šio pesimizmo ideologo, viešpatauja kančia, aprėpianti visus protaujančio žmogaus aspektus. Schopenhaueris skelbia- gyvenimas yra kančia. O kančią galima prilyginti valiai, nes ji yra mūsų buvimo esmė ir todėl ji neišiveržia į mus iš šalies.⁵ „ Siekimas išsivaduoti iš vieno skausmo neišvengiamai sukelia naują kančią. Todėl Schopenhauerio žmogus tiesiog pasmerktas nuolat blaškytis tarp kančios, t. y. savo nepatenkintų troškimų ir nuobodulio, kurį sukelia laikinas aistros patenkinimas, ir šią skausmo, nerimo kupiną kasdienybę jau padeda išverti tik mirties

³ Šliogeris A. „Transcendencijos tyla“. Vilnius. Margi raštai. 2014. p.242-244

⁴ Balčius J. „Drovinė ir soterologinė kančios prasmė Antano Maceinos filosofijoje“ 2007m. Pabaiga. Pradžia „Logos“ nr. 52 7 p.

⁵ Asanavičiūtė V. „Žmoniškosios būties tragizmas Shopenhauerio ir Nietzsche etinėse koncepcijose“ 2009m. 218 p.

baimė. O ne meilė gyvenimui“. Mąstytojas akcentuoja negatyvius žmogaus gyvenimo aspektus, nesibaigiančias individo kovas su lemtimi ir mirtimi. Kančią reikia priimti kaip neišvengiamybę, jei į ją žiūrime kaip į atsitiktinumą.

1.3. Žmogaus fizinis skausmas ir sąmonė filosofiniame kontekste

Vienas iš svarbiausių filosofinių sąsajų nagrinėjant žmogaus fizinį ir emocinį skausmą, taip pat ir kančią yra- sąmonė. Būdamas sąmoningas, žmogus gali logiškai ir jausmiškai suprasti aplinkoje vykstančius procesus. Jo pamatyti vaizdai, ar išgyvenimai tiesiogiai virsta jam suprantamais įvykiais, dėlto žmogaus sąmonė yra svarbiausias julinis pojūtis.

Filosofai sąmonę supranta, kaip mąstančio žmogaus proto santikį su jo paties fiziniu kūnu. Sąmonės filosofija, tai ⁶ „Filosofijos šaka, nagrinėjanti protą, mintis, sąmoningumą ir proto ryšį su kūnu, ypač smegenimis. Ko gero svarbiausias šios filosofijos srities nagrinėjamas klausimas yra sąmonės ir kūno santykio problema“. Būtina kuo išsamiau išsiaiškinti smegenų siunčiamų impulsų prigimtį ir kaip visi šie procesai veikia ir yra veikiami kūno.

Svarbus dualizmas, tai yra požiūris, kad sąmonėje esantys procesai kai kuriais atvejais iš tiesų nėra fiziniai. Kūnas ir sąmonė turi absoliučiai skirtingas savybes ir dar yra du atskiri organizmai. Priešingai nei dualizmas, monizmas teigia, kad nėra fundamentalaus sąmonės ir kūno atsiskyrimo. Kai kurie šio požiūrio atstovai, tokie kaip John Smart ir Ullin Place sako, kad kažkurios sąmonės įvykių rūšys (pvz., skausmas, kančia) būna vienodos smegenyse įvykstančių fizinių procesų rūšims. Smegenų būseną kaip ir skausmas yra viena.

Filosofas Lindwig Wittgenstein neigia sąmonės ir fizinio kūno tarpusavio santykio problemą kaip iliuzinę. Yra klaidinga klausti, kaip biologinės būsenos dera su sąmone. Galima tiesiog priimti faktą, kad žmogaus patirtis gali būti nusakoma dviem skirtingais būdais: sąmonės ir biologiniais žodynais. Tuomet iškyla iliuzinių problemų, nes bandant paaiškinti ką nors biologinio, paaiškėja, kad žodynas netinkamame kontekste.

⁶ Prieiga per internetą: <http://www.lt.wikipeddia.org/wiki/Sąmones_filosofija> žiūrėta (2014-10-10)

Išvados

- Tikrasis žmogaus egzistavimo tikslas yra kentėjimas.
- Žmogaus egzistencija vyksta per ypač ribines situacijas, tokias kaip: kalnę, kovą, kančią ar mirtį.
- Pats žmogus, dėdamas tam tikras pastangas, kančią gali sušvelninti, o apdairiai elgdamasis, gerai žinodamas savo charakterį ir savo kūno silpnybes, gali net išvengti būsimų kančių.
- Kuo žmogus išskirtinesnis, tuo daugiau kančios jam duodama.
- Kančia yra, kaip dieviškoji akivaizda, būtent ji įspėja mus apie tokio pasitikėjimo stygių.
- Kančią reikia priimti kaip neišvengiamybę, jei į ją žiūrime kaip į atsitiktinumą.
- Kūnas ir sąmonė turi absoliučiai skirtingas savybes ir jie yra du atskiri organizmai.

2.Skausmo tema lietuvių menininkų darbuose

Skausmo, liūdesio, kančios ar mirties temos visuomenei nėra labai priimtinos. Taip pat jomis nėra dažnai diskutuojama, nes tai jautrios ir išties daugeliui skaudžios temos. Mūsų kultūroje apie mirštančius ar kenčiančius žmones mažai diskutuojama dar ir dėlto, kad nenorima matyti kančios, baigtinumo, skausmo, žymiai maloniau matyti jaunos, sveikus, visuomet besišypsančius ir laimingus žmones. Pasa psichologės Kristinos Onos Polukordienės ⁷, „Mažėja papročių, ritualų, kuriais buvo galima remtis išgyvenant netektis. Žmonės vis dažniau pakeičia (slopina) jausmus daiktiniais santykiais, maistu, vaistais. Taip jausmai tampa neišgyvenami, ir įvykus netektims sukelia itin skaudžius padarinius- ligas, sutrikusius santykius, savasties praradimą, uždaro ateities perspektyvos matymą.“ Tai patyrusiems žmonėms dažnai

⁷ Polukordienė K.O. „Netekčių psichologija“ Panevėžio spaustuvė. Vilnius. 2008. p. 4.

reikalinga kitų žmonių pagalba. Mirties įvykis skaudžiai paliečia dar likusius gyvus žmones, todėl šia tema diskutuoti nevengia netik psichologai, bet ir menininkai.

Jautriai paliečiama riba tarp dar gyvo ir jau mirusio žmogaus fotografo **Aleksandro Ostašenkovo** darbuose. Menininkas pasirinko mirties temą nenorėdamas nieko šokiruoti, o tiesiog savęs analizei, neapčiuopiamos vidinės dimensijos paieškoms kitame greitai užgesiančiame žmoguje. Pasak A. Ostašenkovo ⁸ „Ramiai žiūrėti ir priimti mirties faktą kasdienybėje nėra taip paprasta. Reikia ją tiesiog prisijaukinti. Ne nuolatos apie tai galvoti, bet įsisąmonėti savo laikinumą. Mirtis neišvengiama kiekvienam. Tai faktas. Prie to tiesiog reikia priprasti. Bet fizinio kūno mirtis- ne pabaiga.“ Fotografas juodai baltose fotografijose įamžina senus žmones iš pensionato, ligoninių, senelių namų. (žr. 1 priedą) Subtilūs portretai alsuoja laikinumu, trapumu, melancholija. Gyvenimo ir mirties sąvokos persipynusios žmonių veiduose. Būtent veidus fotografas akcentuoja kaip sielos veidrodį, nes juose gali įžiūrėti netgi žmogaus vidų, pažvelgti į jo sielą.

Realistinės tapybos pagalba **Paulius Juška**, vaizduoja nepriteklių kenčiančius benamius žmones, valkatas ar skausmą išgyvenančius žmones. (žr. 2 priedą) Pagrindinė paveikslų tema- skurdas. Natūrmortams tapytojas renkasi nebylius skurdo „liudytojus“, pavienes išdidintas daržoves, tokias kaip: kukurūzą, buroką. Vaizduoja seną suglamžytą draperiją, sulūžusias kopėčias, ar porą pliauskų. Figūrinėse kompozicijose modeliais tampa socialinės atskirties sluoksnis- nepriteklių išgyvenantys ir jį kenčiantys senukai, nuskurdę ir tapę dailės akademijos pozuotojais girtuokliai, valkatomis pavirtę įvairaus amžiaus vyrai ir moterys. ⁹ „Skurdą ir jo palydovus- vienatvę, sutrikimą ir nuopuolį- menininkas stebi ne jausmingu, bet blaviu žvilgsniu, išlaikydamas distanciją tarp savęs ir vaizduojamųjų“.

⁸ Kajėnas G. „Prisijaukinti savo paties mirtį“ Prieiga per internetą: <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2008-12-29-aleksandras-ostasenkovas-prisijaukinti-savo-paties-mirti/3423>> (žiūrėta: 2014-05-02)

⁹ Jurėnaitė R. Prieiga per internetą: <<http://mmcentras.lt/?id=24&lang=lt&style=29&dis=&Sid=28&cv=1>> (žiūrėta: 2014-10-10)

Juška imasi gana didžiulių formato drobių ir juose siužetams suteikia klasikinių alegorinių daugiafigūrių kompozicijų iškilmingumą. Taip menininkas savo paveikslų personažams sugražina senai prarastą orumą. Herojei negestikuliuoja, jie tiesiog sustingę nejudrioje pozoje, dažnai netgi palenkę galvas ar parėmę jas rankomis. Visi seniai, benamiai, valkatos savo išgyvenimus gniaužia viduje. Emocijos patirtos skausmo, nusiminimo ar nevilties akimirka nėra vaizduojamos.

Audronės Petrašiūnaitės kūryboje, skausmo tema gana dažna (žr. 3 priedą). Jau 2007 metais galerijoje „Akademija“ atidarytoje parodoje „Paskutiniai mamos portretai“ eksponuojami kūriniai atspindėjo tarsi bejėgišką vadavimąsi iš besitęsiančio streso ir įtampos. Menininkė tarsi palaipsniui nėrėsi iš netekties skausmo, atrado jau naują, kitokią save nei anksčiau. Atrodo, lyg visai kitas žmogus gyventų tame pačiame pasaulyje, trokštų vadovautis tik savo pačios potyriais, vidiniu balsu, o kartais ir nepakenčiamu skausmu...

Keletą metų A. Petrašiūnaitė yra priversta kentėti skausmus. Jos judėjimo laisvė, labai suvaržyta ir ribota. Jai tenka kentėti nuolatinį kojų skausmą ir vis dar nesibaigiančias operacijas. Deja skausmas sukausto, o kartais...¹⁰ „išlaisvina, suteikia gyvenimui netikėtų spalvų, vaizdinių, priverčia užsiimti savianalize, kartais su negandomis ir kasdieniais suvaržymais keistomis, paradoksaliomis priemonėmis...“. Skausmo kankinamai moteriai, kūryba, tampa išsilaisvinimu nuo užklupusių nemalonumų.

Sudėtingo likimo dailininko, **Augustino Savicko**, vieni ryškiausi kūrybos bruožai, yra pasaulėžiūros pantragiškumas ir gaivališkas vitališkumas. Nelaimingas menas susipina su tragiška pačio dailininko karo metų patirtimi. Jo drobėse gausu išnyrančių tragizmo ir skausmo kupinų vaizdinių.¹¹ „Dailininko teminiuose figūriniuose paveiksluose, viešpatauja emocionali, dramatiškumo kupina tamsaus

¹⁰ Brazauskaitė V. „Skausmo personifikacijos. Spalvotos ūkanos ir nutrupėjimai“ Prieiga per internetą: <http://eia.libis.lt:8080/archyvas/viesas/20120615101204/http://www.culture.lt/lmenas/?leid_id=3366&kas=spaudai&st_id=19252> (žiūrėta: 2014-10-10)

¹¹ Andrijauskas A. „Augustino Savicko tapybinės poetikos dramtizmas“ Lietuvos kultūros tyrimų institutas. 2012m spalio/gruodis LOGO73. 107p.

kolorito stichija“. Dailininkas savo kūrybą ir gyvenimą įvardija kaip nesibaigiančios neramios kelionės metafora. Karo sukrėtam A. Savickui buvo artimas peizažas, kadangi būtent per jį, galėjo lengviau išreikšti įaudrintos sielos emocines būsenas. (žr. 4 priedą)

Išvados

- Mirties tema pasirenkama siekiant ne šokiruoti, o savęs analizei, neapčiuopiamos vidinės dimensijos paieškoms kitame greitai užgesiančiame kūne.
- Vienatvę, sutrikimą ir nuopuolį- menininkas stebi ne jausmingu, bet blaiviu žvilgsniu, išlaikydamas distanciją tarp savęs ir vaizduojamųjų

3.Skausmo tema užsienio menininkų darbuose

Menininkės **Fridos Kahlo** gyvenimas paženklintas daugybe patirtų traumų, sunkiai pakeliamų skausmų. Aistrą menui Frida atrado išgyvendama tikrą košmarą, kuris ją persekiojo didžiąją jos gyvenimo dalį. Nepavydėtina padėtis ją vertė elgtis neapgalvotai, kartais spontaniškai. Patiriamas viso kūno skausmas ją tik skatino nebegalvoti apie pasekmes, tai buvo įkvėpimas kurti ir siaubingi gyvenimo vingiai. Vaizduodama savo sužalotą kūną menininkė savotiškai bandė išlaisvinti skausmą, parodyti tikrąjį gyvenimą kuris vertė kentėti.(žr. 5 priedą)

Frida buvo nepaprasta moteris. Jos gyvenimas buvo kupinas tiek fizinio tiek psichologinio skausmo. ¹² „, Aš nesergu, o esu sužalota. Bet aš galiu būti laiminga tol, kol galiu tapyti“. Taip apie save kalbėjo menininkė. Ji dažnai tapydavo savo auto portretus, jos teigimu, tai yra žmogus kurį ji pažysta geriausiai. Po skaudžios avarijos sužalotas Fridos kūnas iškentėjo daugybę operacijų. Trauma turėjo baisių

¹² Prieiga per internetą: <<http://www.amybrown.net/women/frida.html>> (žiūrėta: 2014-11-17)

pasekmių, ji nebegalėjo susilaukti vaikų. Dėlto savo sielvartą ir kančias perteikdavo tapydama. O portretuose vietoj vaikų vaizduodavo augalus arba gyvūnus.

Žymusis norvegų dailininkas **Edvard Munch**, savo darbuose dažniausiai vaizduoti rinkosi psichologizmą susipynusį su asmeniniais tragiškais išgyvenimais. Todėl menininką labiausiai dominančios temos jo kūryboje vaizduoja ekstremalias situacijas- mirtį, vienvatę, naikinančią meilę.(zr. 6 priedą) Jį domino vaizduoti ne atsitiktinius tikrovės atspindžius, bet situacijas, kurios yra kupinos emocionalios ir išraiškingos energijos. E. Munkas atsakingai įkomponuodavo kuriamą vaizdą, kad sukurtų įtemptą atmosferą. Jo kūryba priskiriama simbolistams, nes labiau orientavosi į dvasines, o ne į išorinės tikrovės vaizdavimą.

¹³„Daugiau aš nebetapysiu interjerų, kuriuose vyrai skaito knygas, o moterys mezga. Nuo šiol aš tapysiu žmones, kurie tiki ir jaučia, kančią ir meilę“. Sudėtingas gyvenimas, skaudūs išgyvenimai, daug netekčių, menininką vertė vaizduoti visus patirtus išgyvenimus. Jo asmeninis gyvenimas labai atsispindėjo ir jo kūryboje.

Gerhard Richter teigimu ¹⁴ „Mirtis ir kančia, visuomet buvo menininkų mėgstamiausia tema“. Tai atsispindi ir jo kūriniuose, kuriuose gausu vaizduojamų mirties temų. (zr. 7 priedą)

Išvados

- Patiriamų fizinių kančių skausmas, perteikiamas tapyboje.
- Menininkas renkasi vaizduoti ne atsitiktinius tikrovės atspindžius, bet situacijas, kurios yra kupinos emocionalios ir išraiškingos energijos.
- Mirties tema, tampa viena mėgstamiausių.

¹³ Prieiga per internetą: <<http://www.edvardmunch.org/biography.jsp>> (žiūrėta: 2014-11-09)

¹⁴ Prieiga per internetą: <<https://www.gerhard-richter.com/en/art/paintings/photo-paintings/baader-meinhof-56/man-shot-down-2-7692>> žiūrėta (2014-12-05)

4. Konceptualus kolekcijos vaizdas

4.1. Darbų ciklas „Skausmo ir liūdesio euforija(os)“

Kūrybiniame darbe, pasirinktas žmogaus, kaip fizinio kūno ir dvasinio pavidalo objektas. Gilinimasis vizualiai į skausmą, bei patiriamą euforiją skausmo metu. Temos pasirinkimą įtakojo kasdieniai, įprastas gyvenimas, analizavimas kai kurių nutikimų, nelaimių ir liūdesio akimirkų. Būtina pabrėžti, kad svarbiu uždaviniu tapo kuriami vaizdiniai. Atsisakoma įkyraus iliustravimo, menkiausios detalės paaiškinimo. Visi kūriniai yra užuominos diskusijai, paskatinimas plačiau įsigilinti į temą, nes tik pokalbio metu, gali įvykti svarbiausias temos išbaigtumo momentas. Iš smulkių detalių susidedanti visuma. Tikslas nėra pateikti konkrečią įvykių seką, tik žiūrovas gali toliau užbaigti pradėtus pasakojimus ir pateikti savo išvadas. Pristatomos istorijos nėra ir negali būti konkretūs faktai.

Kadangi be išimčių žmogus yra ir juslinė būtybė, jis jaučia skausmą, džiaugsmą, laimę, liūdesį, bei daug kitų pojūčių. Galima sakyti, kad iš visų jaučiamų pojūčių, man įdomiausia šiuo metu yra kančia, kuomet žmogus išgyvena skausmą ar net agoniją skausmo metu. Dažnai po skaudžių nutikimų, asmuo kitaip pradeda vertinti savo gyvenimą, pasikeičia požiūris į kai kurias vertybes, netgi ankščiau atrode neįmanomi dalykai pavirsta lengvai įveikiami ir tai mane žavi labiausiai. Nelaimės atveju, netekus ko nors brangaus ar svarbaus, keičiasi žmogaus vertybės, materialūs turtai tampa antraeilium dalyku, imami stipriau vertinti dvasiniai ir moraliniai aspektai. Čia labai tinka Friedricho Nietszshe ištarta frazė, „Tai, kas mūsų nenužudo, padaro stipresnius“. Kančios išraiška kartais žmogui yra būtina, tam, kad lengviau atskirtų vertybes, kad galėtų aiškiau susidėlioti prioritetus.

Visi šie nemalonūs pojūčiai gali būti ir dvasiniame lygmenyje, kuomet vizualiai žmogus atrodo sveikas, žvalus, tačiau viduje jam vis tiek yra blogai, pergyvena dažnai net žodžiais nenusakomas kančias. Nors yra be galo platus fizinių kančių laukas, tokių kaip įvairių ligų gausumas, vis tik dvasiniai nemalonumai negali būti pamiršti. P. Clauder teigimu ¹⁵ „Nėra nieko kito, kam žmogus būtų labiau skirtas, kaip laimei“.

¹⁵ Grauslys A. „Ar kančia beprasme?“ Prieiga per internetą: <<http://laskailietuviams.lt/index.php/1958m-7-liep-rugp/1184-ar-kancia-beprasmė-j>> žiūrėta (2014-10-13)

Didieji dvasinės kančios šaltiniai gali būti- meilė, nusivylimas moterystėje, nusivylimas kitais žmonėmis, dvasinė vienatvė.

Atidus aplinkos analizavimas parodo, kad skausmo tema yra pakankamai mažai aukštinama. Ja vengiama kalbėti, diskutuoti nemaloniomis temomis, kurios nuolatos supa kiekvieno žmogaus gyvenimą. Kartais net specialiai nutylimi nemalonūs dalykai, jie tarsi ištrinami iš atminties ir įvairiais būdais stengiamasi išvengti pokalbio ar diskusijos būtent tokiomis temomis. Rutinos kamuojamame pasaulyje įdomu iš arčiau pažvelgi, kas visgi slypi už plačių šypsenų. Ar žmogus dažnai lieka nuoširdus pasakodamas linksmus nuotykius ir ar tikrai tiek džiaugsmo kartais telpa vieno žmogaus gyvenime? Vis tik neretai pasimato apgaulė, ilgiau pažinus žmogų galima jame pamatyti netik džiaugsmo, bet ir liūdesio akimirklų, o ir girdėtos linksmos istorijos pasirodo tik šiek tiek tikros. Galbūt bijodamas, galbūt nedrįsdamas, žmogus pagražina kažkuriuos gyvenimo faktus.

Visi šie pastebėjimai veda prie gilesnio analizavimo kūrybiniame darbe „Skausmo ir liūdesio euforija(os)“ , tai savotiškas bakalauro darbo tęstinumas. Bakalauro darbe „Daiktas erdvėje“ svarbiausia buvo pabrėžti negyvus, buitinius daiktus, kurie savotiškai savo „egzistavimu“ priminė nelaimingus žmones. Šiuo atveju, dabar, pagrindinis dėmesys žmoguj, kurio kančios kamuojamas fizinis kūnas, primena vienišus, erdvėje pasimetusius daiktus. Tai kūnai, kurie nebylūs, šalti ir pasmerkti tik skausmui. Dažnai svarbiau pabrėžti tik figūros silueto užuominą, nei tiksliai ir akademiškai ją pavaizduoti. Netiesioginis žvilgsnis suteikia daugiau kūrybinės laisvės žiūrovui, kuomet žaidimo forma, galima imti spėlioti, kas vis tik yra pavaizduota iš tiesų? Žmogus ar daiktas?

Kenčiantis žmogus, gali pavirsti į laimingą. Žymusis rašytojas Oskaras Vaildas (Oscar Wilde) teigė, kad kentėjimas persmelkia visą žmogaus gyvenimą ir iš esmės jį pakeičia. ¹⁶ „Kentėjimas, kaip aukščiausias dvasios judesys, kuriam pajėgus žmogus, kartu yra kiekvieno meno modelis, o sykiu ir jo išmėginimas“. Labai svarbi detalė, jog vaizduojama tamsa, skausmas ir kančia iš kasdienybės, gali atrodyti kardinaliai kitaip. Nelaimėlių kūnai iš tamsos išnyra kaip spindinčios detalės. Tai realijos, kuomet liūdnos akimirkos yra pakeičiamos laimingomis ir džiugiomis. Taip pat tam tinka posakis „Nėra to blogo, kas neišeitų į gerą“. Neretai tik didžiulės nelaimės

¹⁶ Kubilė V. „Kančia- tobulinusias ir meno, ir gyvenimo modelis“ Prieiga per internetą: <<http://jaunimogidas.lt/kancia-tobuliausias-ir-meno-ir-gyvenimo-modelis/>> žiūrėta (2014-10-12)

kamuojamas žmogus, sugeba atsiverti ir pamatyti tai ko prieš sunkumus negalėjo įžiūrėti. Jurga Ivanauskaitė viena iš tų žmonių kuri sugebėjo mėginti susitaikyti, su jai siunčiamomis nelaimėmis ¹⁷ „Stebuklas jau įvyko. Tai- Dievo priartėjimas, Malonė, kasdien vis gilesnis ir gilesnis tikėjimas. Kai kam liga ir kančia, kuria susimoka už šias transcendentines patirtis, gali pasirodyti per didelė kaina. Tačiau aš taip nemanau“. J. Ivanauskaitė dėkojo savo ligai, nors bandė jai priešintis, tačiau paskutinėmis akimirkomis buvo apimta neaiškios palaimos jausmo. ¹⁸ „Dar niekada mano gyvenime nebuvo tiek ramybės, šviesos ir palaimos valandų“. Ji pajuto didžiulį artimų žmonių palaikymą, ko gero niekada nebūtu jautusi nei jokiam kitame gyvenimo momente.

4.2.Pirminiai ieškojimai

Kadangi bakalauro darbo tema „Daiktas erdvėje“ buvo labai artima ir visados domino, norėjosi šią temą tęsti ir baigiamojo magistro darbe. Tuo labiau, kad daiktus tapatinau su žmogiškuoju materialiu kūnu (žr. 1, 2. pav.), taip pat tamsūs fonai ir niūrus erdvės užpildymas priminė liūdesio ir skausmo užuominas (žr. 3, 4. pav.) .Tačiau pradėjus detalesnes analizes, ši tema pasirodė jau pakankamai išanalizuota ir pritrūko naujumo magistriniai kolekcijai tęsti. Dėlto stebėdama savo ankstesnę ir dabartinę kūrybą, nusprendžiau pasilikti tik kai kurias ankstesnio bakalauro darbo detales. Tokias kaip, kenčiantis žmogus tampa panašus į daiktą, ar žmogus vaizduojamas netiesiogiai, o pasitelkiant daikto vizualų vaizdą. Taip išsivystė idėja kuri privedė iki galutinio sprendimo, vaizduoti kenčiantį žmogų.

Temos vystimuisi įtakos turėjo kitų menininkų kūryba, tokių kaip: Edvard Munch, Francisko Goye, Frida Kahlo. Taip pat įtakojo ir nuolatos besikeičiantys aplinkos veiksniai, pati aplinka ir asmeninė patirtis. Šių dienų realijos ir įvairių patirčių sukaupusių žymių asmenybių analizavimas. Giliau suvokti kančios sąvoką padėjo žymusis lyrikas Rilke (Rainer Maria Rilke) ¹⁹ „Kančia- tai būdas apvalyti sielą,

¹⁷ Lahayne H. „Dukra palaidūnė“ Prieiga per internetą: <<http://www.lksb.lt/straipsniai/straipsnis-462.htm>> žiūrėta (2014-11-11)

¹⁸ Lahayne H. „Dukra palaidūnė“ Prieiga per internetą: <<http://www.lksb.lt/straipsniai/straipsnis-462.htm>> žiūrėta (2014-11-11)

¹⁹ Dargužytė Ž. „Brandusis egzistencijos modelis: kančios prasmė“ Prieiga per internetą: <<http://jaunimogidas.lt/brandusis-egzistencijos-modelis-kancios-prasme/>> žiūrėta (2014-12-05)

dvasiškai sutvirtėti, pajusti harmoningą būtį. Realybė žmogui atsiveria tada, kai jis kančią priima suvogdamas jos prasmę“.

Iki užbaigtos kolekcijos priartėti padėjo kuriami eskizai (žr. 5 pav.). Pirmiausia pradžiai prireikė nemažai atskirų piešinėlių, kad išryškėtų norimas vaizdas, kad idėja išsivystytų iki visiško užbaigtumo. Nuolatos kūrybinis procesas kito, stengiamasi neapsistoti tik ties viena idėja. Nuolatos išbandomos kitos temos ir pasirenkamas skirtingas braižas. Dažnai kūrybinis procesas vyksta „laisvai“ žaidimo forma, tik atsipalaidavus ir pasiekus tam tikrą kūrybinę nuotaiką, galima leisti vystytis procesui, kuris atrodė prasmingas. Iš pirmo žvilgsnio sunkiai ir nelinksmi temai, buvo smagu kurti įsivaizduojamus kančios momentus. Surasti keistus personažus ir nuolatos kurti įsivaizduojamą kitokią erdvę. Dėlto priartėjimas prie temos atrodė nenuobodus ir gana žaismingas.

Bendra visų darbų kolekcija, pradžioje turėjo išsidėlioti taip, kad sudarytų vieną didelį kvadratą, o šalia jo norėjosi tik keletą atskirų kūrinių. Tačiau einant link kolekcijos užbaigimo, darbų išdėstymas pasikeitė ir liko daugiau atskirų kompozicijų visuma. Labai svarbi tapo erdvė, darbai reikalavo būti kuo daugiau atskirti vienas nuo kito. Norėjosi „prabangios“ tuščios erdvės. O baltos sienos ir padrikai išdėlioti maži darbai temai leido labiau įsižiūrėti į atskirus darbus, taip pat visumoje kūriniai virsta panašesni į dėmes baltoje sienoje, o tai suteikia daugiau kūrybinės laisvės ir fantazijos analizuojant vaizdinius.

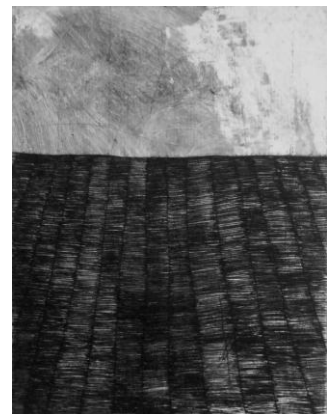
1. „Kèdè“ (2013)

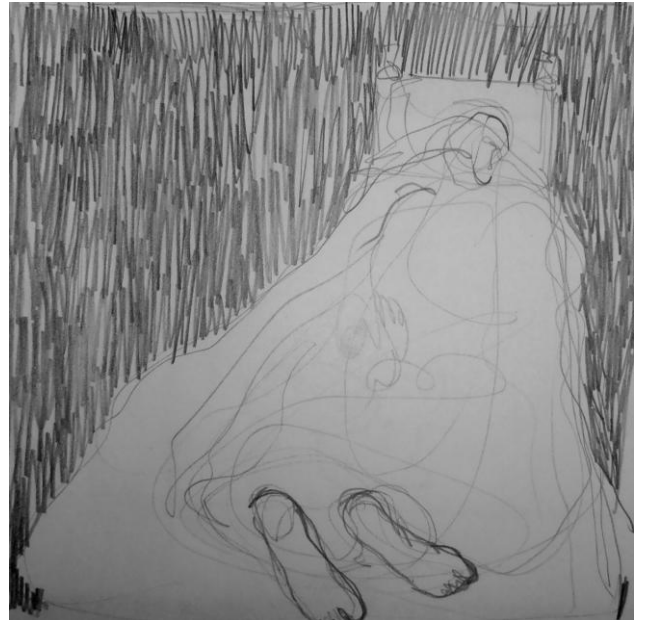
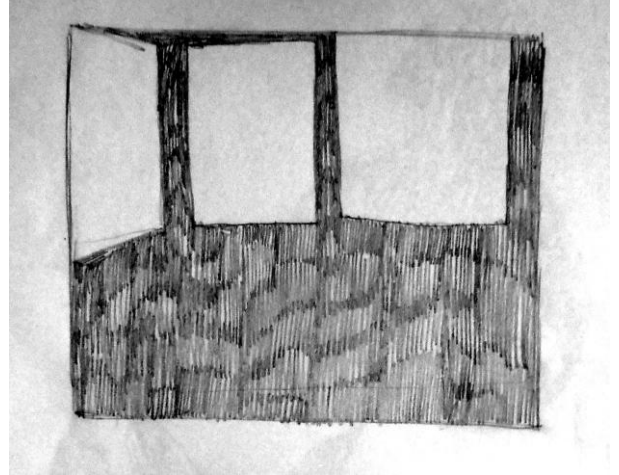
2. „Paltas“ (2013)

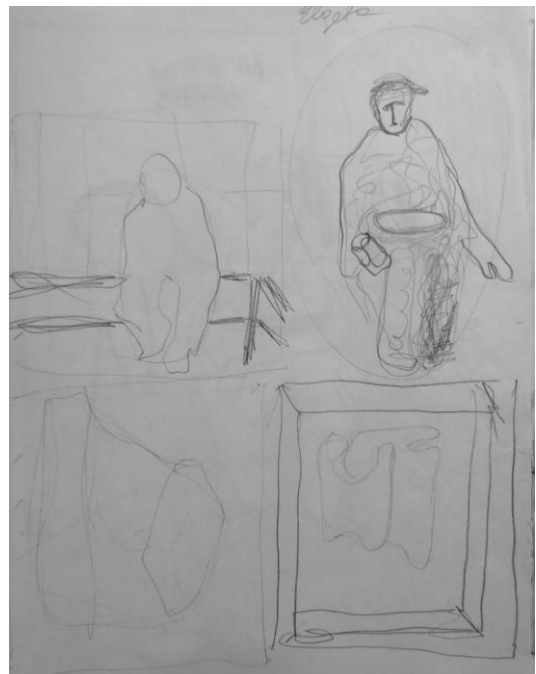
2. „Užuolaida“ (2013)

4. „Grindys“ (2013)

5. ESKIZAI

5. ESKIZAI

5.Sausos adatos technikos, kaip raiškos priemonės panaudojimas

Kūrybiniam darbui atlikti, buvo pasirinkta sausos adatos technika. Ši technika pasirinkta, nes ankščiau buvo naudota atliekant kitus, ankstesnius darbus, tokius, kaip bakalauro darbas „Daiktas erdvėje“ todėl buvo galima aiškiau ir lengviau sukurti norimą idėją ir pratęsti jau pradėtą ankstesnę kolekciją. Ši technologija leido sukurti norimą vizualų vaizdą, perteikti įvairių tamsumų dėmes, šešėlius, įvairių storių linijas. Kadangi plastikas yra gana minkšta medžiaga jį buvo galima paveikti įvairiais būdais. Tam buvo naudojamas skiediklis, terpentinas, kitos išdininčios medžiagos. Eksperimentuojant plastikas įgavo nelygų paviršių, taip visi nelygumai atsispaudus išryškėjo ir ant popieriaus darbai įgavo žaismingumo, skirtingo intensyvumo detalių. Skiediklio pagalba šviesios detalės taip pat išryškėjo ir fonuose pasimatė ryškesnės stipraus intensyvumo baltos formos.

Darbui buvo pasirinktas 2mm storio permatomas plastikas, jis supjaustytas kelias skirtingais dydžiais ir raižomas specialia adata. Taip pat, norint išgauti kuo įvairesnes linijas ir skirtingo storio ar intensyvumo dėmes, buvo naudojamas riežiklis, kanceliarinis peiliukas ir švitrinis popierius. Išraižius norimą vaizdą, buvo įtrinami juodi dažai, nuvalomas paviršius ir spaudžiama presu ant balto ofsetinio popieriaus.

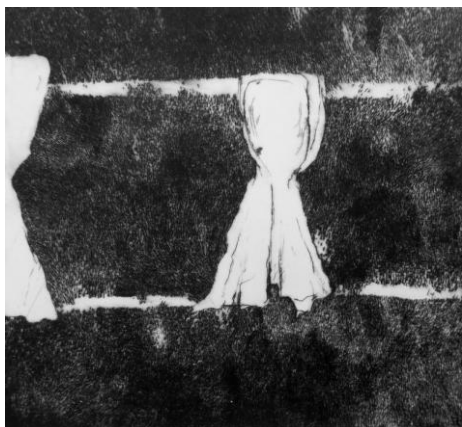
6.Detalus kolekcijos vaizdas

Bendra darbų kolekcija „kalba“ apie skausmo ir liūdesio euforija(as). Tai dvidešimt šešių darbų kompozicija, kuri susidaro iš atskirų ir skirtingų kūrinų. Išdėstymas nėra labai svarbus, visa tai, kasdienio gyvenimo nuotrūpos, atsitiktinumai kurie užklumpa netikėtai. Nekonkrečios kompozicijos yra skirtingų dienų atvaizdai, dienoraščio lapai ar netikėti vaizdiniai. Žiūrovo žvilgsnis gali atsitiktinai keliauti įvairiomis kryptimis. Atstumai tarp darbų taip pat neturi vienos idėjos, viskas yra tik skirtingi kompoziciniai sprendimai. (žr.6 pav.) Pagrindas ant kurio klijuojami darbai-savotiškas žaidimas erdvėje. Įvairių storių pagrindas, kurio užuomina atrodo kaip „nepastovi būseną“, tarp skausmo ir euforijos, tarp gėrio ir blogio. Tarsi diagrama

išsidėsčiusi skirtingais storiais, kiekvienos dienos išgyvenimai ir skausmai skirtingi, dėlto svarbus darbų dydžių bei storių santykis.

Daug dėmesio skiriama erdvei, norima perteikti netik daiktiškumą ar žmogaus figūras, bet ir interjerinį vaizdą. Svarbi aplinka kurioje „vyksta“ skausmo euforijos. Vaizduojami tamsūs, niūrius kambariai (žr. 7, 8, 9, 10, 11, 12 pav.). Figūrų kančia ir skausmas tampa mėgavimusi ir savotišku kūrybinio proceso pasitenkinimu. Įdomios tapo tik detalės, kuriose atsispindėjo žmogaus figūra ar silueta. Taip pat ir netiesioginis žmogaus vaizdavimas, jo išskirtinio portreto kūrimas. Kūnas įgauna sunkiai atpažįstamą žmogiškumą. Tuščiose erdvėse perteikiamas vienišumo įspūdis. Kaip ir žmogus, sunkią akimirką dažnai pasijunta vienišas, taip tušti kambariai ar erdvės atspindi tuštumos, liūdesio momentus. Viskas vyksta ne tiesiogiai, vaizdiniai tik sužadina vaizduotę, leidžia pasijusti kitokioje būtyje, aplinkoje tarp realaus gyvenimo ir sukurtos realybės.

7. „Langinė“ (2014)

8. „Erdvė“ (2014)

9. „Siena“ (2014)

10. „Uždangoje“ (2014)

11. „Kiemas“(2014)

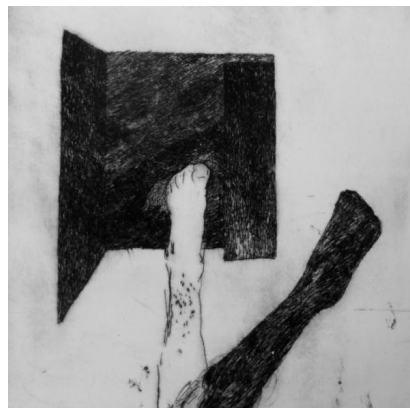

12. „Salė“(2014)

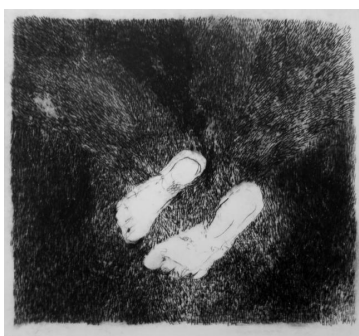
Iš už užuolaidos išnyrančios žmogaus kojos (žr. 13 pav.) yra užuomina apie sužalotą kūną. Nepilnavertišką gyvenimą, nepasitikėjimą savimi. Apie nuolatinį ieškojimą išeities iš sudėtingų situacijų, bėgimą nuo užklupusių nelaimių. Specialiai vaizduojamos tik žmogaus kūno detalės, (žr. 14. 15 pav.) kojos kurios suteikia judėjimo laisvę, leidžia tyrinėti aplinką, padeda pasijusti laisvu žmogumi. Tačiau tai gali būti ir pradžia tik prasidedančioms kančioms, žalojamam kūnui, kuomet patyrus traumą atimama galimybė laisvai judėti, ir žmogus tampa priklausomas nuo savo fizinės kūno būklės. Iki tol nepatirti išgyvenimai užgriūva netikėtai, tačiau atėmus judėjimo laisvę neretai pradedami suvokti kiti iki tol nesuprantami dvasiniai siekiai. Kūnas kaip grožio simbolis nebetenka prasmės, jo tobulos formos nebesuteikia, pasitikėjimo savimi ir taip išryškėja beprasmybė, tuštybė, žmogus nebevertina situacijos pagal pirminį vaizdą.

13. „Pusė“(2014)

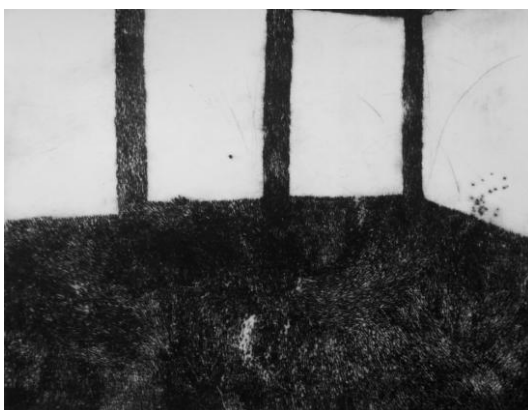

14. „Pusė 2“(2014)

15. „Mirtis“(2014)

Tamsus fonas ir šviečiantys langai, tai užšifruotas nesibaigiantis tikėjimas (žr. 16 pav.) apie tai, kad ateis geresnis, laimingesnis gyvenimas. Išryškėja langai pro kuriuos veržiasi šviesa, nes ji yra svarbi ir reikšminga sulaukus nemalonių akimirkų. Būtina nepamiršti, jog skausmo euforijos pasiekiamos tik sulaukus didelių išbandymų ir kūno kančios suteikia daug vilties ir tikėjimo. Gali pasikeisti iki tol atrode nereikšmingi dalykai, imama rimčiau suvokti būsenas, kurios padeda jaustis geriau ir taip įgaunamas pasitikėjimas savimi.

16. „Balkono šviesa“(2014)

Kiekvienas darbas perteikia užuominas, iš patirtų išgyvenimų skausmo akimirką. Vaizduojamas kūnas nuolatos jaučia patiriamus prisilietimus, šilumą ar šaltį (žr. 17 pav.). Sergantis kūnas perteikiamas kaip menkas, šešėliuose paskendęs sunkiai atpažįstamas objektas. Žmogus mažai kuom skiriasi nuo lovos kurioje pats guli, taip sumenkinamas jo fizinis pavidalas ir jis susitapatina su erdve kurioje atsidūrė agonijos akimirką (žr. 18 pav.) Viskas tamsu, niūru, judesiai atsispindi antklodėje ir gniaužiantis skausmas žmogų gaubia iš visų pusių. Šviesesnis lovos siluetas išryškina ligonį kuriam nėra kito pasirinkimo, lieka tik jis ir jo lova. Plastiškas lovos ir kūno sutapatinimas perteikia beviltiškumą ir nuolatinį buvimą tik su pačiu savimi.

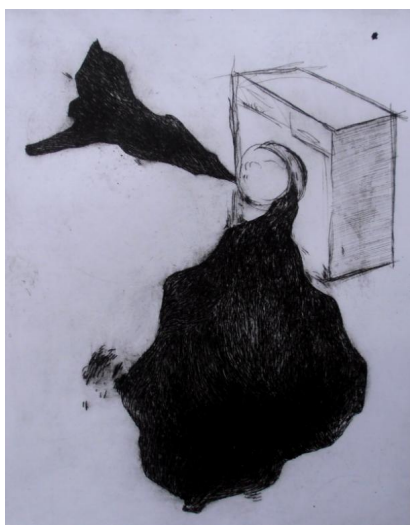

17. „Dėmė“(2014)

18. „Ligonis“(2014)

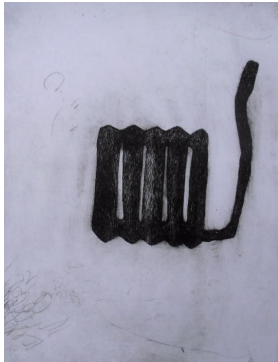
Žmogaus kenčiantis kūnas turi daug asociacijų su nereikalingais, sugedusiai daiktai. Todėl neatsisakoma vaizduoti puikiai aplinkoje pažystamų daiktų, tokių kaip: spintelė, lempa, lova... (žr.19, 20, 21, 22 pav.) Visi daiktai gali pavirsti ir į žmogų, tarsi sustabarėjęs, skulptūriškas kūnas panašėja į nereikalingus objektus. Tampa nebylus, šaltas. Čia būtina prisiminti bakalauro darbą „Daiktas erdvėje“. Jame akcentuojamas žmogaus kūnas daiktuose, būtent nebylūs daiktai panašėja į nelaimingą žmogų ir rodos iš pirmo žvilgsnio niekam neįdomūs buitiniai objektai atgyja. Jie ima gyventi atskirus žmogiškus gyvenimus ir sukuriamoje realybėje tampa pagrindiniais veikėjais. Ši idėja tęsiama baigiamajame magistro darbe, tęstinumas svarbus kaip gilesnių ieškojimų paieška tolimesnėje kūryboje.

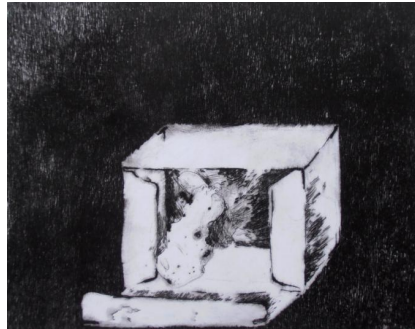
19. „Vaizdas“(2014)

20. „Šviesoje“(2014)

21. „Vienišas“(2014)

22. „Uždarytas“(2014)

Vaizduojamos dvi lovos,(žr. 23 pav.) viena priešais kitą. Tai asociacijos į du žmogiškus kūnus ir žinoma tai sergančiųjų kūnai. Pasimetę erdvėje, iki galo nepabaigti vaizduoti objektai persismelkia vienišumu, pasiklydusių ir niekam nereikalingų gyvų būtybių. Taip ieškoma panašumų, alegorijų į žmones kurie neranda pagalbos, pasiklydę skaudžioje vienatvėje sužeisti tiek fiziškai tiek morališkai. Šiame darbe vaizduojama ir kita skausmo pusė, tai, sunkios paieškos, kurios galų gale gali pasibaigti sėkmingai. Daiktai skendi šviesoje, erdvė aplink juos šviesi ir joje beveik nėra tamsių dėmelių.

23. „Du“(2014)

Tamsūs fonai, kaip kančios išraiška, (zr. 24 pav.). Kadangi skausmas lyginamas nuo kančios iki džiaugsmingos euforijos, perteikti sunkumams vaizduojami abstraktūs juodi fonai, kaip visiška gili tamsa. Juose neįmanoma išvelgti siluetų ar konkrečių formų, tai nesibaigianti gili tamsa, ji reikalinga įtikinti žiūrovą, kad skausmas

gali egzistuoti, kad dažnai nesimato pagerėjimo ir laukiama blogiausios baigties momento. Taip sustabdoma skausmo akimirka ir gilinamasi tik į ją.

24. „Fonas“(2014)

25. „Fonas2“(2014)

Šviesi, balta dėmė, yra atsakas tamsiems fonams, tai užuomina, kad po sunkumų visados ateina šviesesnis, laimingesnis periodas. (žr. 26 pav.) . Jog dažnai džiaugsmas ar džiaugsmo euforijos pasiekiamos tik pasibaigus negailestingam skausmui ir patyrus didelius praradimus. Kenčiantis žmogus visados turi galimybę būti laimingas.

26. „Fonas3“(2014)

IŠVADOS

1. Per skausmą žmogus tobulėja, geriau atpažįsta save, įgaunama naujos patirties, pasireiškia gilesnis dvasinis potyris.
2. Palaima ar euforija pasiekama, per sužalotą kūną.
3. Išanalizavus skausmo sąvoką filosofiniame kontekste, galima teigti, kad žmogaus egzistencija vyksta per ypač ribines situacijas, tokias kaip: kalnę, kovą, kančią ar mirtį.
4. Žmogus, pats dėdamas tam tikras pastangas, gali sušvelninti kančią, o gerai žinodamas savo charakterį ir kūno silpnybes, gali netgi išvengti būsimų kančių.
5. Filosofai fizinį kūną supranta per sąmonę.
6. Lietuvos menininkai renkasi skaudžias temas, tokias kaip, mirtį, siekdami ne šokiruoti, o norėdami gilesnės analizės, neapčiuopiamos vidinės dimensijos paieškos kitame greitai užgesiančiame kūne.
7. Išlaikoma distancija tarp savęs ir vaizduojamųjų, vienatvė, sutrikimai ir nuopuoliai, stebimi ne jausmingu, bet gana blaiviu žvilgsniu.
8. Neatsiejama tragiška pačio menininko gyvenimo istorija, nuo jo kuriamų paveikslų. Patirti skaudūs ir nemalonūs išgyvenimai atsispindi kūryboje.
9. Kuriami paveikslai, atspindi bejėgišką vadavimąsi iš besitęsiančio streso ir įtampos.
10. Užsienio menininkai renkasi vaizduoti ne atsitiktinius tikrovės atspindžius, bet situacijas, kurios yra kupinos emocionalios ir išraiškingos energijos.
11. Mirties tema tampa viena mėgstamiausių.
12. Po skaudžių nutikimų, asmuo kitaip pradeda vertinti savo gyvenimą, pasikeičia požiūris į kai kurias vertybes, netgi ankščiau atrode neįmanomi dalykai pavirsta lengvai įveikiami.
13. Kančios išraiška kartais žmogui yra būtina, tam, kad lengviau atskirtų vertybes, kad galėtų aiškiau susidėlioti prioritetus.
14. Įsigilinus į teorinę medžiagą, skausmo tema perteikiama eskizuose, vaizduojančiuose sužalotą žmogaus kūną.
15. Atliktas praktinis kūrybinis darbas, 26 darbų ciklas „Skausmo ir liūdesio euforija(os)“, kuriame vaizduojamas netiesioginis žmogaus kūnas, erdvė ir objektai, kurie perteikia kančią.

16. Kūrybiniame darbe, pasirinktas žmogaus, kaip fizinio kūno ir dvasinio pavidalo objektas.
17. Sergančio žmogaus fizinis kūnas, tampa panašus į gerai aplinkoje pažystamus daiktus.
18. Visi daiktai gali pavirsti panašūs į žmogų, tarsi sustabarėjęs, skulptūriškas kūnas panašėja į nereikalingus objektus.
19. Tamsūs fonai ir niūrus erdvės užpildymas primena liūdesio ir skausmo užuominas.
20. Kūnas kaip grožio simbolis nebetenka prasmės, jo tobulos formos nebesuteikia, pasitikėjimo savimi ir taip išryškėja beprasmybė, tuštybė, žmogus nebevertina situacijos pagal pirminį vaizdą.
21. Sergantis kūnas perteikiamas kaip menkas, šešėliuose paskendęs sunkiai atpažįstamas objektas.
22. Tuščiose erdvėse perteikiamas vienišumo įspūdis. Kaip ir žmogus, sunkią akimirką dažnai pasijunta vienišas, taip tušti kambariai ar erdvės atspindi tuštumos, liūdesio momentus.
23. Atsisakoma įkyraus temos iliustravimo, kuriami vaizdiniai yra paskatinimas įsigilinti į temą.

BIBLIOGRAFIJA

1. Prieiga per internetą
http://www.xxiamzcius.lt/archyvas/priedai/provika/2003_01_17/03html žiūrėta (2014-10-21)
2. Šliogeris A. „Transcendencijos tylą“. Vilnius. Margi raštai. 2014. p.242-244
3. Balčius J. „Drovinė ir soterologinė kančios prasmė Antano Maceinos filosofijoje“ 2007m. Pabaiga. Pradžia „Logos“ nr. 52 7 p.
4. Asanavičiūtė V. „Žmoniškiosios būties tragizmas Shopenhauerio ir Nietzshes etinėse koncepcijose“ 2009m. 218 p.
5. Prieiga per internetą <http://www.lt.wikipeddia.org/wiki/Samones_filosofija> žiūrėta (2014-10-10)
6. Polukordienė K.O. „Netekčių psichologija“ Panevėžio spaustuvė. Vilnius. 2008. p. 4.
7. Kajėnas G. „Prisijaukinti savo paties mirtį“ Prieiga per internetą: <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2008-12-29-aleksandras-ostasenkovas-prisijaukinti-savo-paties-mirti/3423>> (žiūrėta: 2014-05-02)
8. Jurėnaitė R. Prieiga per internetą <<http://mmcentras.lt/?id=24&lang=lt&style=29&dis=&Sid=28&cv=1>> (žiūrėta: 2014-10-10)
9. Brazauskaitė V. „Skausmo personifikacijos. Spalvotos ūkanos ir nutrupėjimai“ Prieiga per internetą <http://eia.libis.lt:8080/archyvas/viesas/20120615101204/http://www.culture.lt/lmenas/?leid_id=3366&kas=spaudai&st_id=19252> (žiūrėta: 2014-10-10)
10. Andrijauskas A. „Augustino Savicko tapybinės poetikos dramatismas“ Lietuvos kultūros tyrimų institutas. 2012m spalį/gruodis LOGO73. 107p.
11. Prieiga per internetą <<http://www.amybrown.net/women/frida.html>> (žiūrėta: 2014-11-17)
12. Prieiga per internetą <<http://www.edvardmunch.org/biography.jsp>> (žiūrėta: 2014-11-09)
13. Prieiga per internetą<<https://www.gerhard-richter.com/en/art/paintings/photo-paintings/baader-meinhof-56/man-shot-down-2-7692>> žiūrėta (2014-12-05)

14. Grauslys A. „Ar kančia beprasme?“ Prieiga per internetą:
<<http://laiskailietuviams.lt/index.php/1958m-7-liep-rugp/1184-ar-kancia-beprasme-i>> žiūrėta (2014-10-13)
15. Kubilė V. „Kančia- tobulusias ir meno, ir gyvenimo modelis“ Prieiga per internetą: <<http://jaunimogidas.lt/kancia-tobuliasias-ir-meno-ir-gyvenimo-modelis/>> žiūrėta (2014-10-12)
16. Lahayne H. „Dukra palaidūnė“ Prieiga per internetą:
<<http://www.lksb.lt/straipsniai/straipsnis-462.htm>> žiūrėta (2014-11-11)
17. Dargužytė Ž. „Brandusis egzistencijos modelis: kančios prasmė“ Prieiga per internetą: <http://jaunimogidas.lt/brandusis-egzistencijos-modelis-kancios-prasme/> žiūrėta (2014-12-05)

1.Priedas

Aleksandras Ostašenkovas „Mirties sodas“
(<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2008-12-29-aleksandras-ostasenkovas-prisijaukinti-savo-paties-mirti/3423>)

Aleksandras Ostašenkovas „Mirties sodas“ (<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2008-12-29-aleksandras-ostasenkovas-prisijaukinti-savo-paties-mirti/3423>)

2.Priedas

Paulius Juška „Kančia“ 2006m
(<http://www.totgallery.lt/wp-content/uploads/2009/11/kan%C4%8Dia.jpg>)

Paulius Juška „Išnara“ 2009m (<http://www.totgallery.lt/?paged=3>)

3.Priedas

Audronė Petrašiūnaitė „Susitapatinimas su Lady Gaga 3“ 2011m
(<http://www.kamane.lt/Kamanes-tekstai/2011-metai/Gruodis/KONTRASTAI-PARODU-CIKLE-DUETAI-A.PETRASIUNAITE-IR-A.DRAZDAUSKAITE>)

Audronė Petrašiūnaitė „Lady Gaga skrieja į juodąją skylę“
2011m(<http://www.kamane.lt/Kamanes-tekstai/2011-metai/Gruodis/KONTRASTAI-PARODU-CIKLE-DUETAI-A.PETRASIUNAITE-IR-A.DRAZDAUSKAITE>)

4.Priedas

Augustinas Savickas „Ruduo Vilniuje“ 1960m
(<http://www.artistsassociation.lt/index.php?cid=26092>)

5.Priedas

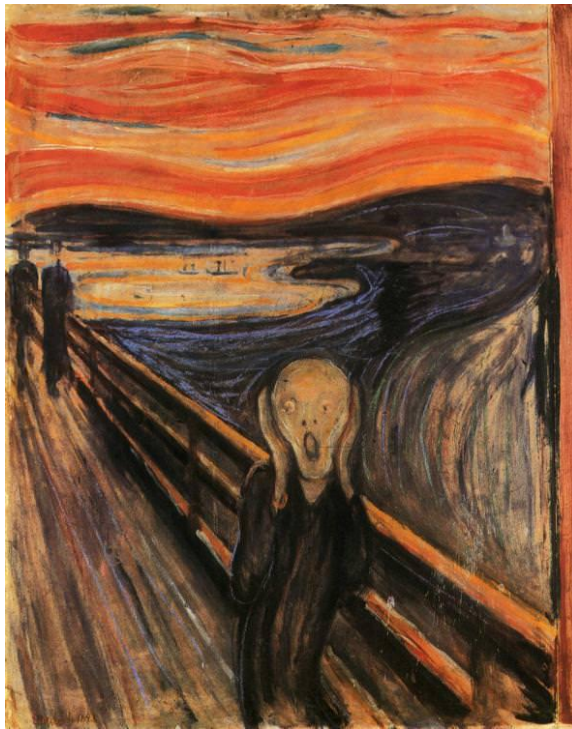

Frida Kahlo „Roots“ (<http://www.amybrown.net/women/rootspic.jpg>)

Frida Kahlo „Henry Ford Hospital“ (<http://www.amybrown.net/women/rootspic.jpg>)

6.Priedas

Edvard Munch „The Scream“ 1893m (<http://www.edvardmunch.org/the-scream.jsp>)

Edvard Munch „The dance of life“ 1899m (<http://www.edvardmunch.org/the-dance-of-life.jsp>)

7.Priedas

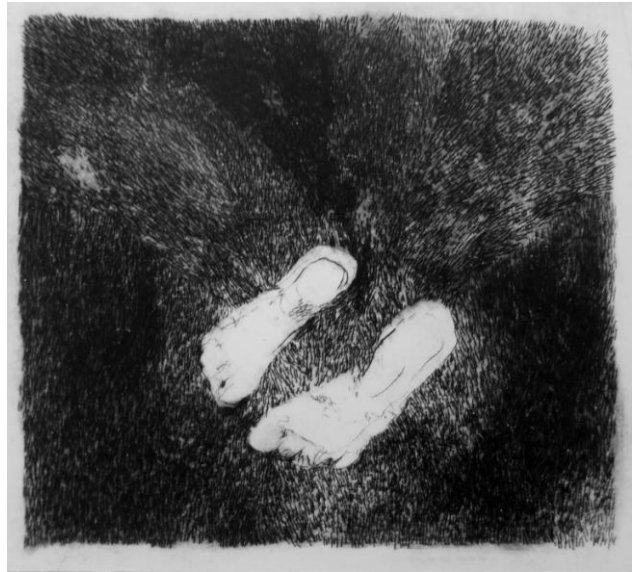
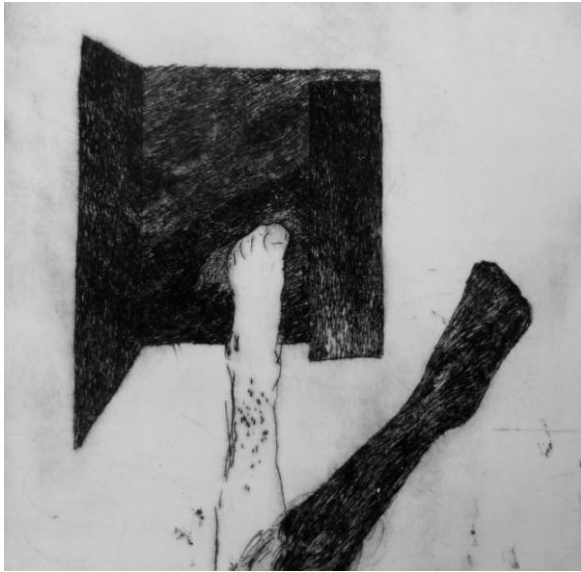

Gerhard Richter „Man Shot Down 2“1988m (<https://www.gerhard-richter.com/en/art/paintings/photo-paintings/baader-meinhof-56/man-shot-down-2-7692>)

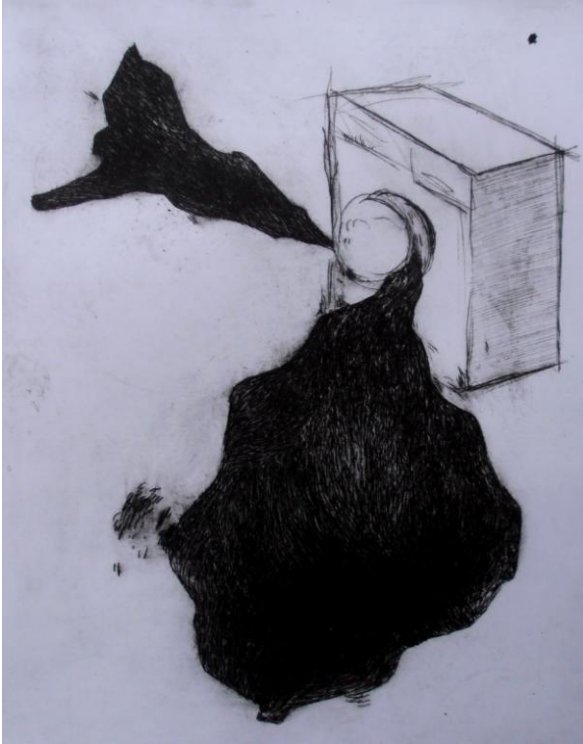

Gerhard Richter „Dead“ 1988m (<https://www.gerhard-richter.com/en/art/paintings/photo-paintings/baader-meinhof-56/dead-7687/?&referer=search&title=dead&keyword=dead>)

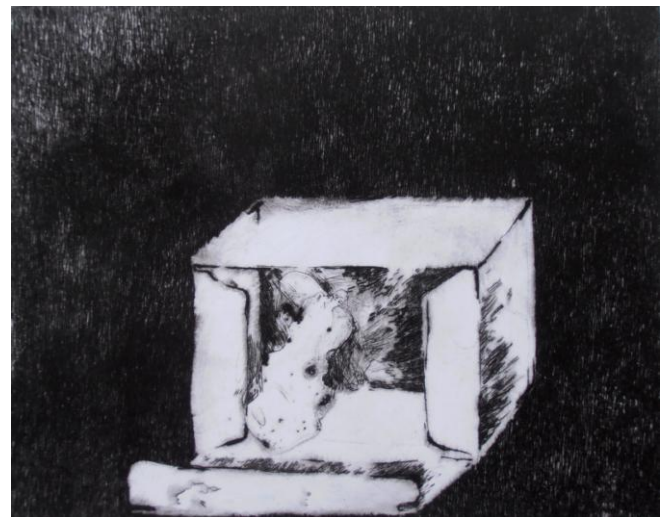
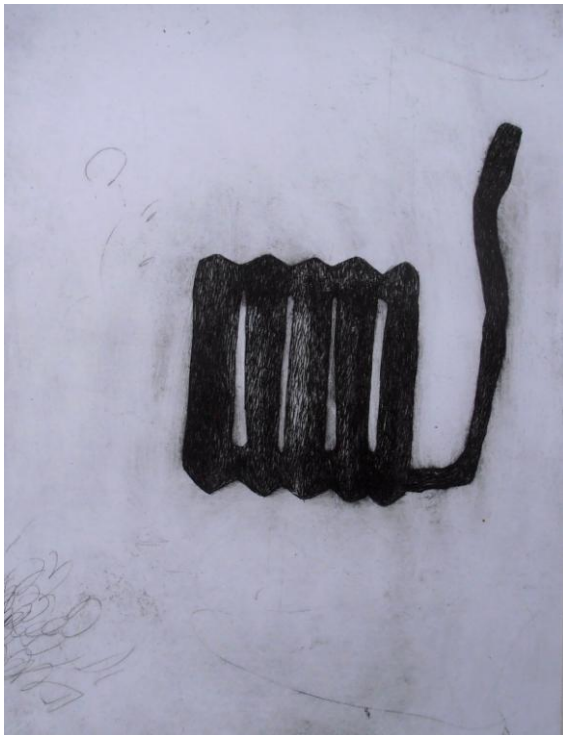
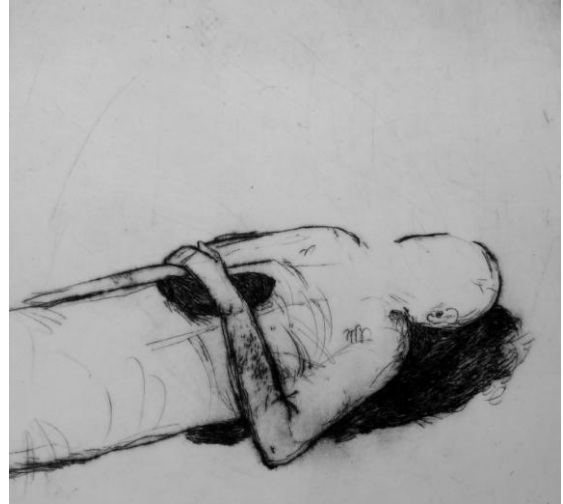
8.Priedas

9.Priedas

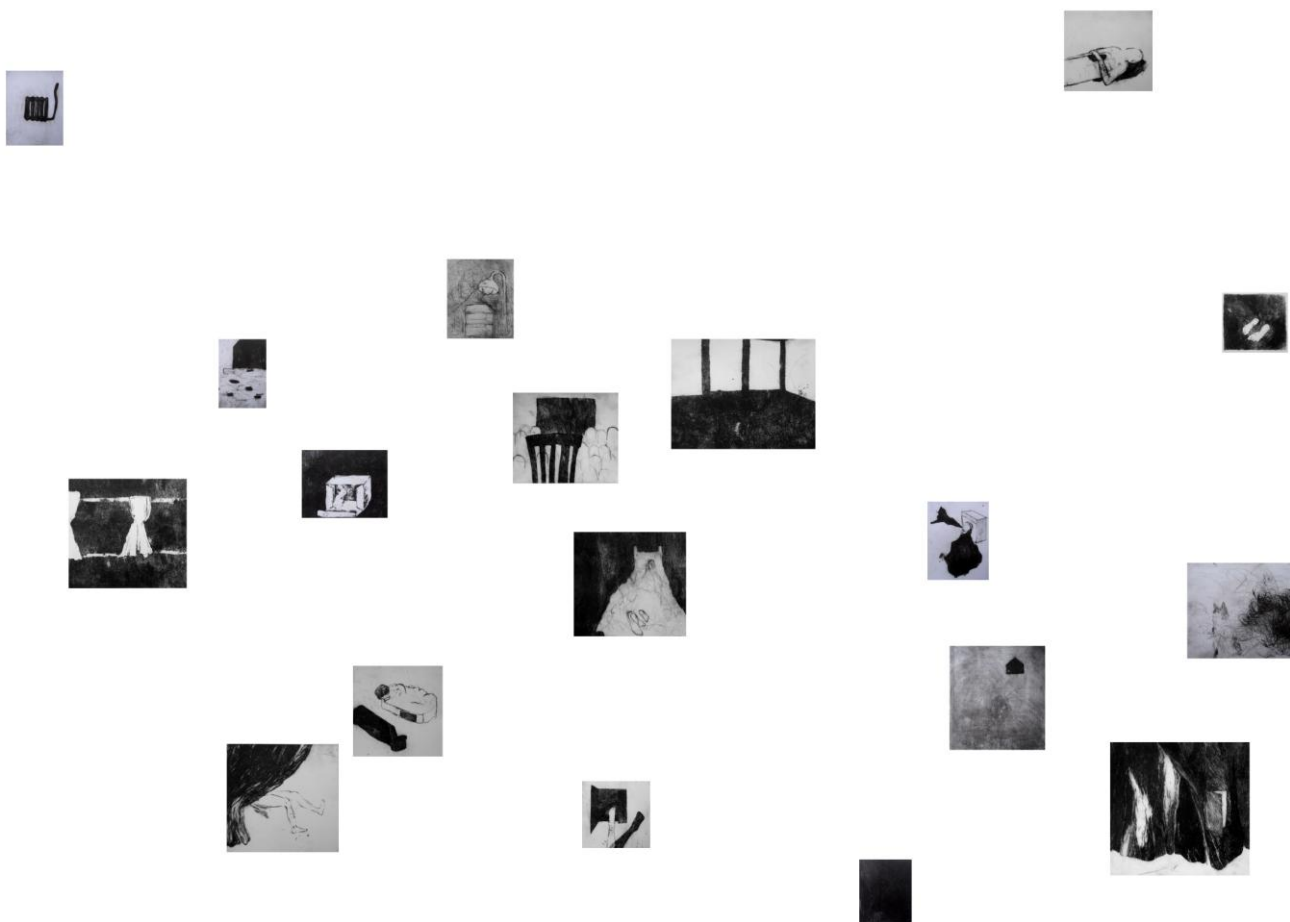
10.Priedas

11.Priedas

12.Priedas Galutinis darbas

„Skausmo ir liūdesio euforija(os)“ (2014)

11.Priedas CD laikmena

